

Onderzoeksprogramma team Corona IP

1 Inhoudsopgave

2	Inleiding	3
3	Sectoroverstijgende plannen	4
3.1	Eerder data beschikbaar.....	4
3.2	Referentieraming	4
3.3	Stromen	4
3.3.1	Doorstroom po naar vo	4
3.3.2	Doorstroom vo naar mbo en ho.....	5
3.3.3	Doorstroom mbo naar hbo.....	5
3.3.4	Doorstroom op een andere manier bekeken.....	5
3.4	Inhaalprogramma's leerachterstanden.....	6
3.5	Thuisonderwijs in het po en vo	6
3.5.1	Activiteiten door scholen	6
3.5.1	Sentimentanalyse in PO en VO.....	6
3.6	60-plus leerkrachten.....	7
3.7	Ziekteverzuim leerkrachten.....	7
4	Primair onderwijs	8
4.1	Vervallen eindtoets	8
5	Voortgezet onderwijs	9
5.1	Vervallen centraal eindexamen.....	9
5.2	Zittenblijvers.....	9
5.3	Prognoses en leerlingendaling	9
6	Middelbaar beroepsonderwijs	10
6.1	Monitor impact corona op het middelbaar beroepsonderwijs.....	10
6.2	Doorstroom vo/pro/vso naar mbo.....	11
6.3	Stages	11
6.4	Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	11
6.5	Nieuwkomers en inburgering.....	11
7	Hoger onderwijs	12
7.1	Diploma's in 2020 ten opzichte van eerdere jaren	12
7.2	Instroom Nederlandse en internationale studenten in 2020/2021.....	12
7.3	Studiesucces van studenten	13

7.4	Impact op studieleningen van studenten.....	13
8	Schematisch overzicht.....	14

2 Inleiding

Dit programma bevat de onderzoeksthema's en onderzoeksvragen waar het projectteam Corona van de afdeling Informatieproducten (IP) van DUO in 2020 aan wil werken. IP zorgt voor informatie over het onderwijs.

Het schooljaar 2019/2020 is een bijzonder jaar. Door de wereldwijde corona-uitbraak en de daaruit volgende lockdown was klassikaal onderwijs in Nederland niet meer mogelijk. Leerlingen en studenten (hierna onderwijsvolgers) uit alle sectoren werden naar huis gestuurd. De eindtoetsen in het primair onderwijs; het centraal examen in het voortgezet onderwijs; stages en toetsen in het middelbaar beroeps onderwijs en hoger onderwijs vielen ineens weg. Volgens de Onderwijsraad is de Coronacrisis één van de grootste schokken voor het Nederlands onderwijs ooit¹.

Onderwijsinstellingen en de mensen die er werken, hebben de situatie met veel veerkracht en creativiteit het hoofd geboden. Dat neemt niet weg dat er zowel op de korte als op de lange termijn gevolgen zullen zijn voor het onderwijsstelsel en onderwijsvolgers.

Het is aan IP om waar mogelijk informatie en kennis over deze bijzondere periode te genereren en hiermee het Ministerie te helpen meer zicht te krijgen op de gevolgen van de crisis. Hiermee draagt IP bij aan goed geïnformeerde beleidsvorming om de negatieve gevolgen zoveel mogelijk te beperken. Thema's waar het onderzoek van IP zich op richt zijn:

- Het verzuim van leerlingen;
- De studieresultaten van leerlingen;
- De in-/door-/uitstroom van leerlingen;
- Personeel;

IP is de afgelopen jaren ook bezig geweest met het ontwikkelen van instrumenten om inzicht te krijgen in thema's die op basis van de registerdata waar IP mee werkt moeilijk te tackelen zijn. Denk bijvoorbeeld aan textmining analyses waarbij systematisch onder andere twitter data kan worden gebruikt. Waar mogelijk willen we hiermee ook proberen te kijken naar de minder zichtbare, sociale functie van het onderwijs die de Onderwijsraad aanstipt.

Dit onderzoeksprogramma is tot stand gekomen op basis van mogelijkheden die onderzoekers bij IP zien, vraagstukken bij beleid en contacten met andere stakeholders². Het programma kan aangepast worden aan de hand van nieuwe ontwikkelingen, thema's die belangrijk zijn voor beleid maar nog onvoldoende belicht zijn en extra mogelijkheden of beperkingen in de capaciteit bij IP.

¹ Onderwijsraad (2020). *Vooruitzien voor jonge generaties*.

<https://www.onderwijsraad.nl/adviezen/publicaties/adviezen/2020/06/09/advies-vooruitzien-voor-jonge-generaties>

² De directie Kennis van OCW neemt deel aan het coronateam, via het Datalab is er een link met FEZ gelegd en er wordt ook nauw samengewerkt met de beleidsdirecties en er is contact met de Inspectie van het Onderwijs.

3 Sectoroverstijgende plannen

3.1 Eerder data beschikbaar

Een van de overkoepelende vragen is hoe de coronacrisis de inschrijvingen voor schooljaar 2020-2021 beïnvloedt. Scholen en sectorraden in met name MBO en HO- hebben er belang bij dat zij zo vroeg als mogelijk een beeld kunnen vormen van het aantal inschrijvingen. IP streeft ernaar om voor alle sectoren een 1-cijferbestand te maken van peildatum 1 oktober 2020, 'geprikt' op 15 oktober 2020.

3.2 Referentieraming

Jaarlijks publiceert het Ministerie de Referentieraming. Op basis van deze raming wordt de onderwijsbegroting verdeeld. De Referentieraming wordt gebaseerd op stromen binnen het onderwijs zoals die de laatste jaren zichtbaar waren aangevuld met bevolkingsprognoses die jaarlijks door het CBS worden gepubliceerd. De coronacrisis zorgt bij de in-, door- en uitstroompatronen voor een trendbreuk. Resultaten uit het verleden kunnen vanaf nu nog minder dan in andere jaren worden beschouwd als een garantie voor de toekomst. Slaagpercentages in het vo wijken af van die in het verleden, het aantal gediplomeerden dat een tussenjaar neemt voordat ze doorstromen naar het vervolgonderwijs is anders dan in voorgaande jaren, de arbeidsmarkt is veranderd waardoor stageplaatsen voor MBO-ers (m.n. BBL-ers) moeilijker te vinden zijn en de instroom van buitenlandse studenten zal lager zijn dan in voorgaande jaren. De data scientists van IP die betrokken zijn bij het maken van de Referentieraming ontwikkelen scenario's om de gevolgen voor het bestaande ramingsmodel in kaart te brengen.

Omdat de Referentieraming van belang is voor de instellingsprognoses van alle sectoren zal dit mogelijk doorwerken op alle individuele prognoses.

3.3 Stromen

Met stromen in het onderwijs wordt over het algemeen bedoeld op sectorovergangen, de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs, en aan het eind van het voortgezet onderwijs de overgang van het vmbo naar het mbo en havo/vwo naar het hbo en wo. Binnen DUO/IP hanteren we een ruimer begrip van stromen, het is het jaar op jaar volgen van onderwijsdeelnemers door hun onderwijsloopbaan heen, ook binnen sectoren. Alle indicatoren die gebaseerd zijn op minstens twee punten in de tijd, zoals zittenblijven, switch, uitval, tussenjaar, maar ook rendementen over 3, 5 of zelfs 10 jaar behoren tot het thema stromen. Bij de toelichting op de overgangen hieronder zullen we steeds ook stil staan bij wat er *binnen* de herkomstsector geadresseerd zou moeten worden.

3.3.1 Doorstroom po naar vo

Binnen het po, of beter gezegd de leeftijd die daar ruwweg bij hoort, 4 t/m 12, gaat veel schuil. Zo is er vanuit het reguliere basisonderwijs uitstroom naar het speciaal onderwijs en vice versa. Interessant zou het zijn of we de patronen van afgelopen jaren zien veranderen.

Hoe vergaat het de leerlingen binnen het reguliere basisonderwijs die nog niet in het laatste jaar van het basisonderwijs zitten in 2019/2020?

En kijken we naar de sectorovergang van po naar vo, hoe groot is de 'selectiefout' als gevolg van de crisis, Hoe groot is de over- en onderadvisering?

3.3.2 Doorstroom vo naar mbo en ho

Binnen het VO zullen de zittenblijfcijfers er heel anders uit zien al was het maar omdat ruim een derde van de vo scholen alle leerlingen over laat gaan. En wat betekent dat voor de leerlingen volgend schooljaar?

Van Minister Slob mogen we het niet hebben over Corona-diploma's, maar ligt hier een selectiefout op de loer? Zijn er onderwijsdeelnemers die onder normale omstandigheden niet waren geslaagd of juist niet waren gezakt? En zien we leerlingen van havo naar hbo en van vwo naar (hbo en) wo gaan die dat met een Centraal Eindexamen niet gedaan zouden hebben? Wat verwachten we aan uitval en switch?

Zien we vanuit het vmbo meer dan andere jaren een keuze van opleidingssector waaraan veel behoefte al zijn in de toekomst zoals de zorg en het onderwijs? En zien we een verandering in studiekeuze in het hbo?

3.3.3 Doorstroom mbo naar hbo

Binnen het MBO zou het interessant zijn of meer onderwijsdeelnemers hun pijlen richten op een langere onderwijsloopbaan vanwege de slechte economische vooruitzichten? En zien we ook tussentijdse bewegingen naar sectoren die betere vooruitzichten bieden?

Buiten de gebruikelijke monitoring van mbo4 gediplomeerden die direct of indirect doorstromen naar het hbo, is het interessant om te zien hoe mbo 4 gediplomeerden die voorwaardelijk toegelaten worden tot een hbo opleiding (voorwaarde is om aan de mbo verplichtingen voor 1 januari tegemoet te komen). Hoe groot is de groep die onder voorwaarde mag starten aan een hbo opleiding en hoe groot zal de groep zijn die eind december alsnog wordt teruggefloten?

3.3.4 Doorstroom op een andere manier bekeken

Ten slotte hebben we de Coronacrisis aangegrepen om op nieuwe manier naar stromen te kijken waarin we op zoek gaan naar een metacijfer:

De doorstroom waarnaar gekeken zal worden betreft doorstroom naar opeenvolgende leerjaren. In eerste aanleg had de onderzoeksvraag betrekking op het hele funderend onderwijs van primair en voortgezet onderwijs. Bij de uitwerking zijn we er tegen aan gelopen dat in de registerdata van DUO geen betrouwbare gegevens beschikbaar zijn voor het primair onderwijs over kenmerk 'leerjaar'. Dat geldt evenzo voor het Praktijkonderwijs in het VO. Daardoor kan de onderzoeksvraag niet worden geoperationaliseerd voor het PO en Praktijkonderwijs, en richten we ons op het VO exclusief PRO.

Naar aanleiding van onderzoek van de Volkskrant, waarin scholen aangaven de overgangsnormen soepel te hanteren, willen wij met deze zienswijze op stromen kwantificeren in welke mate de corona-maatregelen voor het onderwijs (thuisonderwijs, onderwijs-op-afstand) zijn weerslag heeft gehad op de doorstroom in het voortgezet onderwijs.

3.4 Inhaalprogramma's leerachterstanden

Het kabinet investeert bijna €500 miljoen extra in het onderwijs. Er gaat €200 miljoen naar studenten om de gevolgen van de coronacrisis te verzachten. Daarnaast investeert het kabinet €244 miljoen in het basis-, voortgezet onderwijs en mbo als extra ondersteuning voor leerlingen die dat door de coronacrisis nodig hebben. Scholen en instellingen uit basisonderwijs, speciaal onderwijs, speciaal basisonderwijs, voortgezet onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, mbo en volwasseneneducatie kunnen subsidie aanvragen om leerlingen en studenten extra ondersteuning te bieden vanwege leer- en ontwikkelachterstanden of studievertraging. Het gaat om achterstanden veroorzaakt door de coronacrisis.

De Subsidieregeling inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs 2020 -2021 is bedoeld voor het organiseren van inhaal- en ondersteuningsprogramma's in de periode van de zomervakantie 2020 tot aan de zomervakantie 2021. Deze programma's zijn niet verplicht en vinden plaats naast het reguliere onderwijsprogramma. In totaal maakt het kabinet hiervoor € 244 miljoen vrij. Scholen en instellingen kunnen subsidie aanvragen om hun leerlingen en studenten in de periode van de zomervakantie 2020 tot aan de zomervakantie 2021 maatwerk te bieden met inhaal- en ondersteuningsprogramma's.

De programma's zijn bedoeld voor kinderen, leerlingen en studenten die extra ondersteuning nodig hebben om leer- en ontwikkelachterstanden of studievertraging te kunnen inhalen. Het gaat om achterstanden en vertragingen als gevolg van de sluiting van scholen of instellingen door het coronavirus. Het inhalen van de achterstanden kan bijvoorbeeld in de vorm van extra onderwijsuren naast de gewone lessen. Of door het organiseren van programma's in de zomervakantie, in de weekenden of in de herfstvakantie. Ook kunnen mbo-instellingen nog meer begeleiding bieden aan studenten bij het vinden van een stageplek. De aanvragen en de financiering van deze regeling worden verzameld door DUS-I. Begin juli is er een workshop waar enkele medewerkers van IP en enkele medewerkers van DUS-I gaan verkennen wat de mogelijkheden zijn om hierop gezamenlijk op te trekken en om de effecten van deze programma's te monitoren.

3.5 Thuisonderwijs in het po en vo

3.5.1 Activiteiten door scholen

Scholen (en docenten) worden geacht leerlingen die thuis zitten zo goed mogelijk onderwijs te geven. Een volledig overzicht van de activiteiten is niet te geven. Het is mogelijk dat in ieder geval een deel van de scholen dergelijke activiteiten op heeft genomen op de website. Door webscraping en textmining van de websites van scholen proberen we een eerste inventarisatie te maken van de verschillende activiteiten. Indien deze actie leidt tot een voldoende beeld van de activiteiten van scholen proberen we via een clustering te komen tot enkele algemene beelden. Hierdoor ontstaat in ieder geval een ruw beeld van de acties. Indien mogelijk kan in de toekomst worden geanalyseerd of sommige van deze acties hebben geleid tot minder achterstanden van leerlingen.

3.5.2 Sentimentanalyse in PO en VO

Door middel van een sentiment analyse van twitterberichten is gekeken hoe binnen scholen wordt omgegaan met de ontstane situatie. Concreet is gezocht op de zoektermen:

- "thuisonderwijs
- "thuis onderwijs"

- "thuis les"
- "thuisles"
- "digitaal les"
- "digitaal onderwijs"
- "onderwijs op afstand"

In totaal zijn 11.000 tweets verzameld tussen 16-3-2020 en 16-4-2020. Deze tweets zijn gescoord op twee dimensies:

- Score voor objectief vs. subjectief taalgebruik
- Score voor sentiment: positief vs. negatief sentiment
- Per hashtag (evt. combinatie van) is bepaald:
 - Hoe is de mate van subjectiviteit / sentiment verdeeld?
 - Per indeling obv. subjectiviteit/sentiment: wat is meest kenmerkende terminologie

De resultaten zijn in de vorm van een Powerpointpresentatie gedeeld met medewerkers van het Ministerie van OCW.

3.6 60-plus leerkrachten

Het coronavirus treft vooral ouderen. Op grond van de personeelsgegevens van DUO is het mogelijk om het aandeel 60+ (of het aandeel 50+) onder leraren op scholen (instellingen) in het po, vo en mbo te bepalen. Welke scholen kennen het hoogste aandeel oudere leraren en lopen daardoor het grootste risico? Dit zou grafisch kunnen worden weergegeven (kaart van Nederland). Deze analyse zou per direct kunnen worden uitgevoerd en kost niet heel veel tijd .

3.7 Ziekteverzuim leerkrachten

In april 2021 zullen verlof-/verzuimgegevens van onderwijspersoneel over 2020 bij DUO worden aangeleverd. Natuurlijk zal door corona het verzuim zijn toegenomen. De vraag is hoeveel en of er misschien patronen zijn waar te nemen (regionale patronen, onderscheid po en vo, geslacht, leeftijd, etc.). Het is mogelijk om bijvoorbeeld het verzuim vóór en na 16 maart 2020 te scheiden en te zien wat de effecten van corona zijn geweest.

4 Primair onderwijs

Voor het Primair Onderwijs zijn het vervallen van de eindtoets 2019-2020 en de periode van thuisonderwijs tussen 16 maart en 11 mei 2020 de meest in het oog springende en ingrijpende afwijkingen van de normale gang van zaken. Onderzocht is/wordt welke gevolgen dat heeft.

4.1 Vervallen eindtoets

Leerlingen van groep 8 in het primair onderwijs krijgen van hun leerkracht een advies voor het VO vervolgonderwijs. Wanneer zij voor de eindtoets een score behalen die past bij een hoger type VO vervolgonderwijs, wordt het advies heroverwogen en kan het advies worden herzien. In geval van herziening kan de leerling hoger instromen in het VO. Die kans ontbreekt voor de leerlingen van schooljaar 2019-2020.

Door te kijken naar advies-, toets- en herzien adviesdata van leerlingen uit schooljaren 2014-2015 t/tm 2018-2019 is inzicht verkregen:

- Hoeveel leerlingen in aanmerking zouden kunnen komen heroverweging van het advies
- Hoeveel leerlingen er daadwerkelijk een herzien advies hebben gekregen
- Hoe de heroverweging en herzien advies zijn verdeeld over
 - Geadviseerd schooltype; Migratieachtergrond van de ouders; Geslacht
 - Armoedegebied; Stedelijkheid; Leerlinggewicht; Denominatie van de school
- Waar leerlingen met en zonder herzien advies zich in leerjaar 3 van het VO bevinden in relatie tot het (herziene) advies en hoe dat is verdeeld over:
 - Migratieachtergrond van de ouders; Geslacht Armoedegebied; Stedelijkheid;
 - Leerlinggewicht; Denominatie van de school

De gegeven adviezen en herziene adviezen in het Speciaal Basisonderwijs. Deze groep is separaat onderzocht omdat de eindtoets in het SBO in de jaren waarvoor de data beschikbaar waren nog niet verplicht was.

5 Voortgezet onderwijs

Voor het Voortgezet Onderwijs zijn de vervallen eindexamens 2019-2020 en de periode van onderwijs op afstand tussen 16 maart en 11 mei 2020 de meest in het oog springende en ingrijpende afwijkingen van de normale gang van zaken. Onderzocht is/wordt welke gevolgen dat heeft.

5.1 Vervallen centraal eindexamen

In een regulier schooljaar kunnen leerlingen die op basis van het schoolexamen zouden zijn geslaagd na het centraal examen alsnog zijn gezakt en kunnen leerlingen die op basis van het schoolexamen zouden zijn gezakt na het centraal examen alsnog zijn geslaagd. In een notitie in samenwerking met Cito is al ingegaan op de verwachte slaagpercentages, deze is inmiddels gepubliceerd.

De daadwerkelijke resultaten worden in een voorlopige rapportage verwerkt en na het zomerreces aangeboden aan de Tweede Kamer. In september verschijnt een speciale editie van de examenmonitor waarin uitgebreid wordt ingegaan op de nieuwe zak/slaag regeling en de effecten daarvan op het afronden van de examens.

Een indicatie van de precieze gevolgen voor de huidige examenleerlingen wordt in een afstudeerscriptie van een student van de UvA verder uitgewerkt. Hierin wordt ook een prognosemodel gepresenteerd waarmee factoren die slagen of zakken van leerlingen voorspellen in kaart worden gebracht.

5.2 Zittenblijvers

Het vermoeden bestaat dat scholen hun leerlingen minder zullen laten blijven zitten in het komende schooljaar. IP publiceert altijd aan het begin van het kalenderjaar de zittenblijverscijfers. Voor het komende schooljaar zal dit worden vergezeld van aanvullende analyses om te zien óf en waar de verschillen zitten met voorgaande jaren.

5.3 Prognoses en leerlingendaling

Het is vooralsnog onbekend wat de effecten van het vervallen van de centraal eindexamens en de mogelijke wijzigingen op het zittenblijversbeleid van scholen zijn. Beide kunnen een impact hebben op de onderwijspopulatie op een school die mogelijke enige tijd zal doorwerken. Omdat leerlingendaling een prominent probleem is voor veel scholen, zullen we in kaart brengen of er verschuivingen plaats vinden die het prognosemodel pre-corona nog niet in had kunnen schatten.

6 Middelbaar beroepsonderwijs

Als gevolg van de 'intelligente lockdown' die ingesteld is om de corona-crisis te bezweren, heeft het onderwijs voor een aantal maanden vanuit huis plaats gevonden. Dit heeft grote gevolgen gehad voor het mbo. Studenten konden vooral de praktijkgedeeltes van de opleidingen, inclusief de stages, niet afronden en instellingen hebben minder zicht gehad op de studenten. Dit leidt tot vraagstukken rond verschillende onderwerpen in het mbo die terugkomen in dit onderzoeksprogramma:

- uitval, studievertraging en diplomering van mbo-studenten
- stages
- jongeren in kwetsbare positie (JIKP)
- voortijdig schoolverlaters (VSV)
- de werkdruk onder docenten
- achterstanden bij instromers in het mbo
- de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

6.1 Monitor impact corona op het middelbaar beroepsonderwijs

Doel van de monitor is kwantitatief inzicht te krijgen in de mogelijke gevolgen van de door de corona-crisis ingestelde maatregelen op het mbo-stelsel. Deze monitor wordt gemaakt door de directie MBO, de MBO-Raad, DUO IP en waarschijnlijk de SBB. De monitor is bedoeld om antwoord te geven op de vragen: (1) welke trends zien we in onder andere diplomering en inschrijvingen en (2) welke problemen kunnen we hierdoor voorzien voor het nieuwe studiejaar?

Er wordt gekeken naar de volgende indicatoren (uitgesplitst naar niveau en leerweg) en waar mogelijk wordt het effect van de corona-crisis in beeld gebracht:

- Instroom in het mbo en vavo
- Gevolgde stages: aantal en duur
- Uitval: vsv en verzuim
- Studieduur en daarmee samenhangend studievertraging
- Doorstroom na diplomering
- Werkdruk onder personeel
- Kwaliteit: diploma- en jaarresultaat

Er zal ook verder gekeken worden om effecten zichtbaar te maken voor specifieke domeinen (denk aan de zorg en de bouw) en voor instellingen. Zijn er bijvoorbeeld instellingen waar de impact van de corona-crisis veel groter of kleiner is dan bij andere instellingen? En in hoeverre speelt leeftijd een rol in de effecten?

Voor een goede monitoring is data nodig uit meerdere bronnen, mogelijke bronnen zijn:

- Inschrijvingen, diplomering en stages uit BRON (DUO IP)
- Openstaande vacatures en de stagebank (SBB)
- Gegevens over ziekteverzuim (DUO IP)
- Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt (CBS)
- Input van een panel studenten (JOB)

De monitor wordt op dit moment vormgegeven door de directie MBO, MBO-Raad, DUO IP en de SBB. Mogelijke aanvullingen op de hierboven beschreven monitor zijn:

- Het meenemen van kansengelijkheid (bijvoorbeeld een uitsplitsing naar opleidingsniveau van de ouders)
- Meenemen van het niet-bekostigd onderwijs (lastig in verband met de onbetrouwbaarheid van de gegevens)
- Ontwikkelingen rondom keuzedelen
- In kaart brengen van de gevolgen voor de financiën van de instellingen

6.2 Doorstroom vo/pro/vso naar mbo

Niet alleen in het mbo, maar ook in het funderend onderwijs (vo/pro/vso) heeft de corona-crisis grote gevolgen gehad. Zo hebben vmbo geslaagden al sinds medio maart geen fysiek onderwijs meer gehad. Daarnaast zijn leerlingen in het funderend onderwijs mogelijk minder goed in beeld bij de school waardoor het risico op uitval in plaats van een overstap naar het mbo groter wordt. Hiervoor zijn twee acties voorzien:

- een maandelijkse rapportage van de stand van zaken van het aantal uitschrijvingen naar onderwijsniveau (via DUO Groningen)
- een rapport om uitval en switchgedrag (leerweg, opleiding) te monitoren met in het bijzonder aandacht voor JIKP

6.3 Stages

Stages zijn een essentieel onderdeel van de opleiding. Zeker in sectoren als Horeca en Toerisme zijn de stagemogelijkheden weggevallen en zullen er mogelijk ook voor langere tijd minder mogelijkheden zijn. In hoeverre heeft dit consequenties voor de studievoortgang van de studenten? Zijn er studenten die dreigen uit te vallen omdat ze geen stage of bbl-plek kunnen vinden of omdat ze die kwijt zijn? Hier wordt al naar gekeken door het SBB, is er nog aanvullend onderzoek vanuit DUO IP nodig?

6.4 Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

In tijden van crisis stijgt de jeugdwerkloosheid vaak sneller dan andere leeftijdsgroepen (SZW rekent met de leeftijd voor jeugdwerkloosheid tot 25 jaar, maar maakt ook onderscheid tot 27). Voor jongeren die aan het werk willen (uitstroom entree, pro, vso) is daarom begeleiding nodig en mogelijk extra scholing om hen aan het werk te houden. Als deze jongeren geen baan kunnen vinden worden ze vsv'er. Om inzicht te krijgen in de ontwikkelingen op dit gebied wordt onderzocht hoe de gediplomeerde/niet-gediplomeerde uitstroom van jongeren uit het mbo en het wel of niet hebben van werk voor de corona-crisis zich verhoudt tot de uitstroom en het al dan niet hebben van werk ten tijde van de corona-crisis. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de DUO data in combinatie met data van SZW.

6.5 Nieuwkomers en inburgering

Door nieuwkomers worden soms de taallessen in het kader van inburgering gecombineerd met een mbo-opleiding (vaak Entree). Om inzicht te krijgen in hoe dit zich ontwikkelt ten tijde van de corona-crisis kan er een vergelijking gemaakt worden tussen de entree instroom in schooljaar 2019/2020 en de instroom in schooljaar 2020/2021. Hierbij kan gekeken worden naar kenmerken als migratieachtergrond en indien mogelijk een indicatie of een student een nieuwkomer is of niet.

7 Hoger onderwijs

De uitbraak van het corona virus in Nederland en de daarop volgende intelligente lockdown hebben voor het hoger onderwijs grote gevolgen gehad. Het is gedurende een aantal maanden niet of nauwelijks mogelijk geweest om fysiek onderwijs te geven. Dit is zoveel mogelijk opgevangen met afstandsonderwijs, maar daarmee kan niet alles gecompenseerd worden. De corona uitbraak heeft niet alleen grote gevolgen voor de instellingen, maar ook voor bedrijven en andere organisaties waar studenten stage lopen en/of werken. De impact van de maatregelen op stages en bijbanen van studenten verschilt per geval. Om de impact van de corona uitbraak voor het hoger onderwijs zoveel mogelijk te beperken zijn verschillende maatregelen genomen. Een aantal van de belangrijkste voor dit onderzoeksprogramma zijn:

- de deadline om je aan te melden voor een studie is verschoven van 1 mei naar 1 juni, de voorlichtingsdagen, selectieprocedures en andere studiekeuze checks zijn anders verlopen dan normaal
- instellingen hebben de ruimte gekregen om het bindend studieadvies (bsa) wat studenten normaliter aan het eind van het eerste jaar krijgen door te schuiven naar het tweede jaar
- studenten die nog niet aan alle voorwaarden voldoen om toegelaten te worden tot het hoger onderwijs (bijvoorbeeld in verband met studievertraging op het mbo als gevolg van corona) mogen onder voorwaarden toch instromen in het hoger onderwijs

7.1 Diploma's in 2020 ten opzichte van eerdere jaren

Met de gegevens die DUO in huis heeft is het waarschijnlijk op korte termijn mogelijk om na te gaan welke impact de corona-crisis heeft gehad op het aantal diploma's. Hiervoor wordt een analyse gedaan naar de beschikbaarheid van de diplomagegevens (wanneer worden diplomagegevens normaliter aangeleverd in verhouding tot de datum van het behalen van de diploma). Als blijkt dat de gegevens over het algemeen tijdig beschikbaar zijn dan maken we een analyse van het aantal diploma's dat in april, mei en juni 2020 is behaald in vergelijking tot het aantal diploma's in dezelfde periode in eerdere jaren.

7.2 Instroom Nederlandse en internationale studenten in 2020/2021

Er spelen verschillende vragen rond de instroom van studenten in het hoger onderwijs in studiejaar 2020/2021. Zodra er data over dit studiejaar beschikbaar is (normaliter januari 2021 maar dit jaar mogelijk eerder, zie het sectoroverstijgende plan 'Data eerder beschikbaar') kunnen we verschillende vragen beantwoorden. Hierbij denken we aan de volgende onderwerpen:

- Hoe is de instroom van Nederlandse studenten uit het voortgezet onderwijs ten opzichte van eerdere jaren? Zijn er bijvoorbeeld meer studenten die een tussenjaar nemen, of juist minder? En zijn er studies die veel populairder (denk bijvoorbeeld aan zorg en onderwijs), of juist veel minder populair zijn dan in eerdere jaren?
- Wat doet de corona uitbraak en de bijkomende restricties met de instroom van internationale studenten? Komen er minder internationale studenten? Of komen de studenten evengoed naar Nederland? En zien we verschuivingen in de herkomst van de internationale studenten als gevolg van eventuele beperkingen in andere landen?
- Daarnaast is er nog een groep studenten die instroom in het hoger onderwijs terwijl ze ook nog een mbo-opleiding aan het afronden zijn. Het is de bedoeling om ook deze groep in

beeld te brengen zodat inzichtelijk is om hoeveel studenten het gaat, of er veel opleidingen zijn met deze studenten of dat het gaat om een beperkt aantal opleidingen en op de lange termijn kunnen we zien wat het studiesucces van deze groep is.

- Voor alle effecten op de instroom zijn we benieuwd of er instellingen zijn die in het bijzonder geraakt worden. Zijn er instellingen waar de instroom uitzonderlijk sterk terugvalt? En zo ja, kunnen we dan iets zeggen over mogelijke financiële en personele gevolgen bij deze instellingen?

7.3 Studiesucces van studenten

Het studiesucces van studenten is een tweede thema waar we vanuit IP meer inzicht in kunnen bieden. Op dit moment is het nog niet duidelijk wat de impact van de corona maatregelen is op het studiesucces en eventuele studievertraging van studenten. In het najaar 2020 hebben we meer zicht op welke studenten in het studiejaar 2019/2020 hun diploma hebben gehaald en eventueel waar studenten naartoe doorgestroomd zijn. Op basis van die gegevens en data van eerdere jaren kunnen we dan meer inzicht krijgen in de effecten van de diploma maatregelen op het studierendement. Hierbij kan gedacht worden aan vragen als:

- Met de inschrijvingen voor studiejaar 2020/2021 en diplomagegevens over studiejaar 2019/2020 kunnen we meer zeggen over uitval en switch van studenten. Zijn er meer studenten uitgevallen en/of geswitcht? Is het beeld hetzelfde voor het hele hoger onderwijs, of zijn er bepaalde sectoren, instellingen of opleidingen zwaar getroffen?
- Wat voor effect is er op het behalen van diploma's? Zijn diploma's bijvoorbeeld later gehaald? Of zijn er naar verhouding minder diploma's gehaald?
- Hoe is de doorstroom van de associate degree naar de bachelor en van de bachelor naar de master? Zien we daarin opvallende patronen? Worden er als gevolg van de corona crisis andere keuzes gemaakt (bijvoorbeeld meer studenten die doorstuderen in verband met een minder goed arbeidsmarktperspectief)? Maar ook: stromen er veel studenten zonder ba diploma door naar de ma? En wat doet dat op de lange termijn met het studiesucces?

7.4 Impact op studieleningen van studenten

Dit project is sterk afhankelijk van het tot stand komen van een 1cijfer studiefinanciering. Hierover is IP in gesprek met de directie HO&S. Als deze data beschikbaar komt dan biedt dat de mogelijkheid om meer inzicht te geven in het leengedrag van studenten voor, tijdens en na de corona maatregelen. Hierbij kan gedachten worden aan vragen als:

- Zijn meer studenten gebruik gaan maken van een studielening tijdens de coronacrisis? En zijn studenten die al een lening hadden meer gaan lenen? Om wat voor bedragen gaat het en zijn er verschillen tussen studenten op basis van studiefase, opleiding enzovoort?
- Wellicht kan hier ook nog verder gekeken worden met behulp van data van het CBS. Vragen die dan beantwoord kunnen worden zijn bijvoorbeeld of extra lenen afhankelijk is van het inkomen van ouders of van de woonsituatie. IP heeft eerder met het CPB samengewerkt rond vergelijkbare vragen met betrekking tot invoering van het studievoorschotstelsel.

8 Schematisch overzicht

In onderstaand schema is weergegeven aan welke projecten wordt gewerkt en over welke project wordt nagedacht. De projecten die zijn gestart zijn in het rood weergegeven. Per project is in de kolommen weergegeven op welke thema's het project betrekking heeft:

1. Het verzuim van leerlingen;
2. De studieresultaten van leerlingen;
3. De in-/door-/uitstroom van leerlingen;
4. Personeel

Hoofdstuk	Project	1	2	3	4
Sectoroverstijgend	Eerder data beschikbaar	X	X	X	
	Referentieraming		X	X	
	Stromen		X	X	
	Inhaalprogramma's leerachterstanden		X	X	X
	Thuisonderwijs in het po en vo				X
	60-plus leerkrachten				X
	Ziekteverzuim leerkrachten				X
PO	Vervallen eindtoets		X	X	
VO	Vervallen centraal eindexamen		X	X	
	Zittenblijvers			X	
	Prognoses en leerlingendaling			X	
MBO	Monitor impact corona op het middelbaar beroepsonderwijs	X	X	X	X
	Doorstroom vo/pro/vso naar mbo	X		X	
	Stages	X	X		
	Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	X		X	
	Nieuwkomers en inburgering			X	
HO	Diploma's in 2020 ten opzichte van eerdere jaren		X		
	Instroom Nederlandse en internationale studenten in 2020/2021			X	
	Studiesucces van studenten	X	X	X	
	Impact op studieleningen van studenten				